

Samenwerkingsverband
Drechtsteden

Procedure

Meldpunt Thuiszitters PO

**Ter voorkoming van thuiszitten,
focus op aanwezigheid.**

2026 2027

Voorwoord

Ieder kind heeft het recht om zich volledig te kunnen ontwikkelen en te worden voorbereid op een volwaardige deelname aan de samenleving. Dit fundament wordt gelegd in het onderwijs, waar we gezamenlijk bouwen aan de inclusieve maatschappij van morgen. Binnen het Samenwerkingsverband (SWV) Drechtsteden PO vertalen we deze visie naar een duidelijke ambitie: we bewegen van een focus op verzuim naar een paradigmashift gericht op **aanwezigheid**.

Aanwezigheid is geen individuele opgave van de leerling, maar een **gedeelde verantwoordelijkheid** van leerlingen, ouders, school en ketenpartners. In deze procedure staat 'de bedoeling' voorop: we kijken niet naar wat niet kan, maar zoeken naar wegen om de verbinding met school te herstellen en de leerling 'gezien' te laten blijven.

Om dit maatwerk te ondersteunen, benutten we de per **1 januari 2026 aangepaste Beleidsregel Maatwerk Onderwijstijd**. Deze regel biedt scholen de wettelijke ruimte om, bij psychische of lichamelijke beperkingen, af te wijken van de minimumuren onderwijstijd. Voorwaarde is dat de scholen dit vastleggen in een Ontwikkelingsperspectief (OPP) met een concreet toewerktraject naar uitbreiding van de aanwezigheid op school, waar ouders expliciet mee instemmen.

Wetenschappelijk onderzoek van de [Onderwijsinspectie naar Effectieve interventies](#) sterkt ons in de overtuiging dat een **schoolbrede aanpak** het meest veelbelovend is. Door preventieve maatregelen, een uitnodigend schoolklimaat en sterke ondersteuningsnetwerken, te combineren met vroegsignalering, voorkomen we dat kinderen en jongeren buiten beeld raken.

Deze procedure volgt de methodiek van de **Praktijkaart 'Van thuis weer naar school'**. Via vijf heldere stappen, van het herstellen van contact tot het inzetten van doelgericht maatwerk, bieden we scholen en partners handvatten om de weg terug naar ontwikkeling voor elke leerling begaanbaar te maken.

Samen zorgen we ervoor dat geen enkel kind tussen de wal en het schip valt. Want passend onderwijs doen we samen, met de leerling centraal en de **context** als kracht.

Kernwoorden:

Gezien worden, gehoord worden (hoorrecht), context, vertrouwen, perspectief, buiten de kaders denken, verbondenheid.

Inhoud

1. Focus van aanwezigheid en vormen van verzuim	3
1.1. De Paradigmashift: Aanwezigheid als fundament	3
1.2. Geoorloofd verzuim en de beleidsregel Maatwerk Onderwijstijd	3
1.3. Ongeoorloofd verzuim: Signalen van verbroken verbinding	3
1.4. Thuiszitters: De grens van de leerbaarheid	4
2. Aanwezigheid; van preventie tot maatwerk	5
2.1 De kracht van een schoolbrede aanpak	5
2.2 Analyse en duiden: de piramide van Kearney	5
2.3 De Preventieve bespreking: versterken en onderzoeken	5
2.4 Maatwerk via de Beleidsregel Onderwijstijd	6
2.5 De vijf stappen van de Praktijkaart	6
3. Aanvullende informatie	7
3.1 Periodieke opvraag thuiszitters	7
3.2 De piramide van Kearney	7
3.3 Bronnenlijst	8

1. Focus op aanwezigheid en vormen van verzuim

1.1 De paradigmashift: Aanwezigheid als fundament

Binnen SWV Drechtsteden PO werken we vanuit de overtuiging dat **aanwezigheid** de basis is voor een gezonde ontwikkeling en een succesvolle schoolloopbaan. In plaats van de focus te leggen op wat er 'mis' is bij de leerling (verzuim), richten we ons op het versterken van de verbinding tussen de leerling en de onderwijscontext. Aanwezigheid is een **gedeelde verantwoordelijkheid** van de leerling, ouders en de school. Effectieve preventie begint bij een uitnodigend schoolklimaat en het tijdig herkennen van signalen waardoor de aanwezigheid onder druk komt te staan.

1.2 Geoorloofd verzuim en de Beleidsregel Maatwerk Onderwijstijd

Wanneer een leerling vanwege (onbegrepen) lichamelijke of psychische klachten tijdelijk niet volledig aanwezig kan zijn, spreken we van geoorloofd verzuim. Hoewel de reden medisch of psychisch van aard is, blijft het doel om de verbinding met het onderwijs zo optimaal mogelijk te houden.

- **Maatwerk onderwijstijd (beleidsregel per 1 januari 2026):** Indien een leerling door een beperking tijdelijk niet de volledige onderwijstijd kan volgen, biedt de school een programma op maat aan. Hierbij gelden de volgende wettelijke verplichtingen voor het **Ontwikkelingsperspectief (OPP)**:
 - Onderbouwing van de afwijking van de onderwijstijd.
 - Beschrijving van hoe het onderwijs op school vorm krijgt.
 - Vastleggen van de ondersteuning wanneer de leerling niet op school is.
 - Een concreet en planmatig toewerktraject naar uitbreiding van de aanwezigheid op school.
- **Meldingscriteria:** Ondanks de focus op aanwezigheid, blijft de school wettelijk verplicht om bij herhaaldelijk ziekteverzuim de jeugdarts en leerplicht in te schakelen (bijv. bij de 4e ziekmelding in 12 weken of meer dan 50 uur verzuim).

1.3 Ongeoorloofd verzuim: Signalen van verbroken verbinding

Ongeoorloofd verzuim ontstaat wanneer een leerling zonder geldige reden afwezig is. Vanuit de paradigmashift zien we dit als een signaal dat de verbinding met de schoolcontext hersteld moet worden. De wettelijke definities en meldingsgrenzen bij DUO en Leerplicht blijven hierbij onverkort van kracht:

- **Signaalverzuim:** Meer dan 16 uur lesverzuim in een periode van 4 weken.
- **Luxe verzuim:** Wegblijven zonder toestemming (bijv. voor vakantie).
- **Te laat komen:** Negen keer te laat komen in de les.

De school kan dit verzuim benaderen via de **piramide van Kearney**, waarbij niveau 2 (mild verzuim) vraagt om snelle interventies om te voorkomen dat de leerling afglijdt naar niveau 3 (structureel verzuim). Deze doelgroep moet ook via de vierjaarlijkse opvraag door het SWV worden doorgegeven aan de Inspectie (Categorie A).

1.4 Thuiszitters: De grens van de leerbaarheid

We spreken van een thuiszitter (categorie A) wanneer de verbinding met het onderwijs volledig is verbroken. Volgens de definitie van de Onderwijsinspectie is een leerling een thuiszitter wanneer hij/zij:

1. Niet is ingeschreven bij een erkende onderwijsinstelling (**absoluut verzuim**).
2. Gedurende een aaneengesloten periode van **meer dan vier weken** zonder geldige reden niet deelneemt aan onderwijs of een begeleidingstraject.

De school blijft verantwoordelijk voor de thuiszittende leerling.

Het doel is altijd een terug- of toeleiding naar een passende onderwijsplek, waarbij maatwerkoplossingen tijdelijk als brugfunctie kunnen dienen om de leerling weer 'in beeld' te krijgen en om de leerling (weer) deel te kunnen laten nemen aan onderwijs. Maatwerkoplossingen binnen de school van inschrijving zorgen er in de praktijk veelal voor dat de drempel terug naar onderwijs lager is.

2. Aanwezigheid; van preventie tot maatwerk

2.1 De kracht van een schoolbrede aanpak

Wetenschappelijk onderzoek naar [effectieve interventies](#) toont aan dat een **schoolbrede aanpak** de hoogste kans van slagen biedt om verzuim te voorkomen. In plaats van enkel te reageren op individuele signalen, richt de school zich op het creëren van een uitnodigend schoolklimaat waar iedere leerling zich gezien en gehoord voelt. De **paradigmashift naar aanwezigheid** betekent dat we aanwezigheid beschouwen als een gedeelde verantwoordelijkheid van school, ouders en leerling, waarbij we gezamenlijk de voorwaarden versterken om deelname aan onderwijs mogelijk te maken.

2.2 Analyse en duiden: De piramide van Kearney

Om een gerichte aanpak te kiezen, kan de school gebruikmaken van de **piramide van Kearney** als denkkader (zie uitleg onderaan dit document). Dit instrument helpt om verzuimdata te duiden en te bepalen waar de inzet het meest effectief is:

- **Niveau 1:** Universele maatregelen voor alle leerlingen om aanwezigheid te vieren en te bevorderen.
- **Niveau 2:** Vroegsignalering en snelle interventies bij opkomend, mild verzuim om uitval te voorkomen.
- **Niveau 3:** Intensief maatwerk voor leerlingen bij wie de verbinding met school structureel onder druk staat.

2.3 De preventieve bespreking: Versterken en onderzoeken

Een cruciaal onderdeel van de ondersteuning door het SWV is de **preventieve bespreking**. Dit overleg, dat bij voorkeur eens per 6 tot 8 weken plaatsvindt tussen de IB-er en de Onderwijs Specialist (en evt. orthopedagoog) die bij het kernteam van de school hoort, is bedoeld om de school te versterken in het bevorderen van aanwezigheid. De bespreking volgt een vaste systematiek:

1. **Casusschets:** De school brengt leerling(en) in bij wie de aanwezigheid onder druk staat.
2. **Verheldering:** De OS-er stelt verhelderingsvragen als *critical friend* om de situatie scherp te krijgen.
3. **Brainstorm:** Gezamenlijk worden de mogelijkheden voor ondersteuning en maatwerk onderzocht.
4. **Uitzoomen:** Op basis van trendanalyses en schoolbrede data wordt gekeken naar patronen om preventief beleid aan te scherpen.

2.4 Maatwerk via de Beleidsregel Onderwijstijd

Wanneer een leerling door psychische of lichamelijke beperkingen tijdelijk niet volledig aanwezig kan zijn, biedt de [Beleidsregel Onderwijstijdverkortings Onderwijsinspectie](#) (per 1 januari 2026) de noodzakelijke ruimte voor flexibiliteit. De school kan dan afwijken van de minimumuren onderwijstijd, mits dit planmatig wordt onderbouwd in het **Ontwikkelingsperspectief (OPP)**. In dit OPP legt de school met instemming van ouders vast:

- De specifieke reden voor de afwijking.
- Hoe het onderwijs op school vorm krijgt.
- De begeleiding wanneer de leerling niet op school is.
- Een **concreet toewerktraject** naar stapsgewijze uitbreiding van de aanwezigheid op school.

2.5 De vijf stappen van de Praktijkaart

De school kan de **Praktijkaart 'Van thuis weer naar school'** hanteren als methodische leidraad om de verbinding te herstellen:

1. **In beeld brengen:** Analyseer patronen in aanwezigheid en identificeer risicoleerlingen vroegtijdig.
2. **Contact:** Voer het gesprek met leerling en ouders vanuit vertrouwen en het hoorrecht.
3. **Samenwerken:** Benut de expertise van de jeugdarts, leerplicht en het SWV in een multidisciplinair overleg.
4. **Interventie/Maatwerk:** Zet in op creatieve en buiten-de-kaders programma's (bijv. inzet van meehelpen met de conciërge, meehelpen in een lagere groep, maak gebruik van de kwaliteiten van het kind, schoolwerk op beheersingsniveau) gecombineerd met de mogelijkheden van de Beleidsregel 2026.
5. **Terug in beeld:** Houd ook leerlingen met een vrijstelling of zonder inschrijving op de radar om kansen op hernieuwde deelname aan onderwijs te benutten.

Door preventie centraal te stellen en tijdig gebruik te maken van de preventieve besprekingen, wordt gewerkt aan een dekkend netwerk waarin iedere leerling de kans krijgt om zich te blijven ontwikkelen.

[Praktijkaart van thuis weer naar school](#)

3. Aanvullende informatie

3.1 Periodieke opvraag Thuiszitters

Scholen ontvangen 4 keer per jaar een opvraag thuiszitters vanuit het SWV die deze doorzet naar de [inspectie](#).

Om zicht te hebben op de aard van het verzuim in ons SWV wordt er een bredere opvraag gedaan dan waar de inspectie om vraagt aan de hand van de volgende codes:

Codes:

- A. Thuiszitters ongeoorloofd; zonder geldige reden afwezig in een periode van 4 aaneengesloten lesweken.
- B. Thuiszitters geoorloofd; vanwege fysieke toestand afwezig in een periode van 4 aaneengesloten lesweken.
- C. Thuiszitters geoorloofd; vanwege mentale toestand afwezig in een periode van 4 aaneengesloten lesweken.
- D. Thuiszitters geoorloofd; vanwege schorsing/verwijdering afwezig in een periode van 4 aaneengesloten lesweken.
- E. Thuiszitters vanwege vrijstelling onder 5a.
- F. Maatwerktraject (> 50 % aanpassing van onderwijstijd).
- G. Jeugdhulp + (verblijft in een externe instelling/ residentieel).

3.2 De piramide van Kearney

De **piramide van Kearney** (ook wel het *Response to Intervention Model* of *MD-MTSS raamwerk* genoemd) is een **algemeen denkkader voor de aanpak van schoolverzuim**. Het model deelt leerlingen op basis van hun aanwezigheidspercentage in drie verschillende niveaus in, waarbij elk niveau vraagt om een eigen benadering en specifieke interventies. Denk hierbij ook aan [Handreiking aanwezigheidsregistratie \(Ingrado\)](#) en [Checklist aanwezigheidsregistratie \(Ingrado\)](#).

Doel van het model

Het model helpt scholen en 'schoolaanwezigheidsteams' (SAT) om verzuimgegevens te analyseren en te duiden. Door de leerlingen over deze drie lagen te verdelen, wordt duidelijk bij welke individuen of groepen er zorgen zijn. Vervolgens kan per laag worden bepaald welke interventies het meest effectief zijn en kan de voortgang nauwgezet worden gevolgd.

MD-MTSS raamwerk (Graczyk, 2022)

Streefdoelen
(=percentage van de populatie
dat binnen dit niveau valt)

Aanwezigheid < 90%
Afwezigheid > 10%

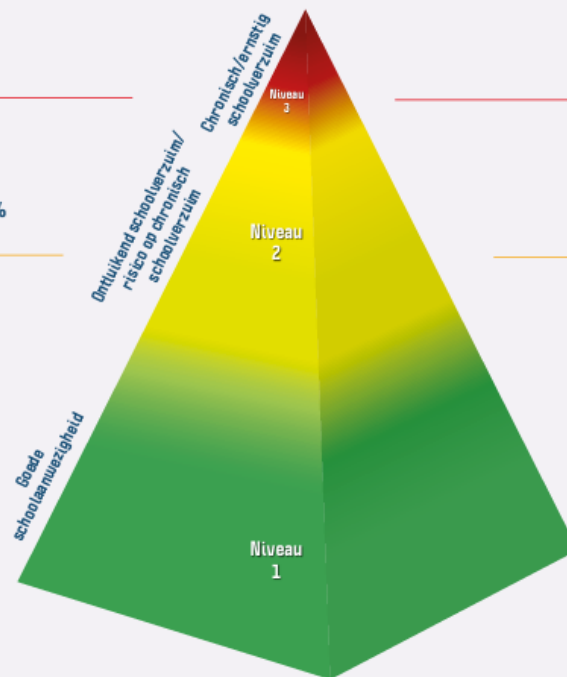
Niet meer dan 5%
van de populatie

Aanwezigheid > 90% en < 95%
Afwezigheid > 5% en < 10%

Niet meer dan 15%
van de populatie

Aanwezigheid > 95%
Afwezigheid < 5%

Tenminste 80%
van de populatie

De piramide bestaat uit de volgende drie lagen:

- **Niveau 1: Goede schoolaanwezigheid (Groen)**
 - **Doelgroep:** Leerlingen met een aanwezigheid van **meer dan 95%** (verzuim < 5%). Dit is de grootste groep leerlingen die de school altijd bezoekt; eventueel verzuim is incidenteel.
 - **Aanpak:** De focus ligt op het **promoten van aanwezigheid** voor álle leerlingen. Het streven is dat ten minste 80% van de populatie binnen dit niveau valt.
- **Niveau 2: Opkomend, mild verzuim (Geel/Lichtblauw)**
 - **Doelgroep:** Leerlingen met een aanwezigheidspercentage tussen de **90% en 95%** (verzuim 5-10%). Dit zijn de zogenaamde 'dreigende thuiszitters'.
 - **Aanpak:** Er is extra aandacht nodig voor vroegsignalering en preventieve acties om te voorkomen dat het verzuim verergert. Het streefdoel is dat niet meer dan 15% van de leerlingen zich in deze laag bevindt.
- **Niveau 3: Structurele en zware verzuimers (Rood)**
 - **Doelgroep:** Leerlingen met een aanwezigheid van **minder dan 90%** (verzuim > 10%). Dit betreft de groep leerlingen die (met of zonder schoolinschrijving) thuiszitten.
 - **Aanpak:** Dit niveau vraagt om intensieve interventies gericht op **chronisch en ernstig schoolverzuim**. Het doel is dat dit niet meer dan 5% van de totale populatie betreft.

3.3 Bronnenlijst

- [Hoorrecht](#)
- [Beleidsregel Onderwijstijdverkorting Onderwijsinspectie](#)
- [Onderwijsinspectie: Effectieve interventies](#)
- [Handreiking aanwezigheidsbeleid \(Ingrado\)](#)
- [Checklist Aanwezigheidsbeleid \(Ingrado\)](#)
- ["Van verzuim naar aanwezigheid" Steunpunt Passend Onderwijs](#)
- [Protocol schoolverzuim \(18-\) van Leerplicht ZHZ](#)
- [Ziekteverzuimprotocol ZHZ](#)
- [Schoolklimaat en de bijdrage aan aanwezigheid](#)